

SADRŽAJ

- Recenzija
- Recenzija knjige „Uvod u metodologiju islamskog prava”
- UVOD
- UVOD U METODOLOGIJU ISLAMSKOG PRAVA
- Definicija usuli-fikha, historijski razvoj i najpoznatije škole
- Fikh u terminološkom značenju
- Analiza spomenute definicije
- Definicija usuli-fikha
- Analiza definicije
- Razlika između metodologije islamskog prava (usuli-fikha) i islamskog prava (fikha)
- Razlika između metodologije (usuli-fikha) i pravnih pravila (kava'id fikhijje)
- Nastanak i razvoj usuli-fikha
- Metode korištene u metodologiji islamskog prava
- 1. Metoda šafijskih pravnika ili akadskih učenjaka ('ilmulkelama)
- Pravno-metodologijska djela napisana metodom akademskih učenjaka
- 2. Metoda hanefijskih pravnika
- 3. Kombinovana metoda
- ŠERIJATSKOPRAVNA NORMA (HUKM ŠER'IIJ)
- Šerijatskopravna norma i vrste šerijatskopравnih normi u metodologiji islamskog prava
- Kratka analiza definicije
- Vrste šerijatskopравne norme
- Razlika između obavezujuće i uvjetujuće pravne norme
- Podjela obavezujuće pravne norme
- VADŽIB
- Definicija
- Primjer za direktnu obligatnost
- Primjeri za indirektnu obligatnost
- Farz i vadžib

- Podjela vadžiba
- Podjela vadžiba s obzirom na vrijeme njegove realizacije
- Podjela vadžiba s obzirom na njegovu količinsku preciziranost i nepreciziranost
- Podjela vadžiba s obzirom na njegovu određenost i neodređenost
- Podjela vadžiba s obzirom na to od koga se traži njegova realizacija
- MENDUB
- Dileme u vezi s naređenosti menduba
- Vrste menduba
- HARAM
- Poimanje zabranjenosti (tahrima)
- Podjela harama
- Djela i postupci koji su sami po sebi zabranjeni (haram lizatihi)
- Pravni status djela i postupaka koji su sami po sebi zabranjeni (haram li zatihi)
- Djela i postupci koji su zabranjeni zbog vanjskih razloga (haram li gajrihi)
- Pravni status djela i postupaka koji su zabranjeni zbog vanjskih razloga (haram li gajrihi)
- MEKRUH
- Primjeri za jasnu formu pokuđenosti (mekruh)
- Primjeri za transformiranje zabrane (harama) u pokuđenost (mekruh)
- Pravni status mekruha
- Podjela mekruha
- Strogo pokuđeno djelo (mekruh tahrim)
- Mekruh-tahrimen i njegov pravni status
- Pokuđeno djelo (mekruh tenzih)
- Pravni status pokuđenih (mekruh-tenzih) djela
- MUBAH
- Pravni status mubaha
- Osnovni propis ('azime) i posebni propis (ruhsa)

- Leksička i terminološka definicija pojmova tazime i ruhse tazima
- Ruhsa
- Vrsteolakšice
- Prva vrsta: Obavezna (vadžib)olakšica
- Pravni status ove vrsteolakšica
- Druga vrsta: Poželjna (mendub)olakšica
- Treće vrsta: Dozvoljena (mubah)olakšica
- Četvrta vrsta: Suprotno prečem (hilaful-evla)
- Podjelaolakšica po hanefijskim pravnicima
- Vrste stvarne ili izborneolakšice
- Vrste metaforičke ili anulirajućeolakšice
- **VRSTE UVJETUJUĆE PRAVNE NORME**
- Uzrok (sebeb)
- Vrste uzroka (sebeba)
- Povezanost uzroka i posljedica
- Uzrok (sebeb), efektivni razlog propisa ('ille) i intencija ili mudrost propisa (hikme)
- Primjeri racionalnog odnosa između norme i uzroka
- Primjeri iracionalnog odnosa između norme i uzroka
- Intencija ili mudrost (hikme)
- Uvjet (šart)
- Razlike između uvjeta (šarta) i temelja (rukna)
- Uvjet i uzrok
- Podjela uvjeta
- a. Uvjet uzroka
- b. Uvjet propisa
- Podjela uvjeta s obzirom na onog ko ih postavlja
- Zapreka (mani')
- Zapreka propisa
- Zapreka uzroka
- Valjanost (sihha) i ništavnost (butlan)
- Validnost i nevalidnost smatraju se uvjetujućom pravnom non
- Razlika između ništavnosti (butlan) i neispravnosti (fesad)
- **ZAKONODAVAC (EL-HAKIM)**

- Prvo mišljenje
- Drugo mišljenje
- Treće mišljenje
- Odabrano mišljenje
- Pravne posljedice koje proističu iz spomenutog razilaženja
- Djelo pravnog adresata (mahkum fihi)
- Uslovi koji moraju biti ispunjeni u djelu kojim je zadužen prav adresat (mahkumu fihi)
- Zaduženje teškim djelima
- Strana kojoj se pripisuje djelo (mahkum fihi)
- Allahovo pravo (hakullah)
- Pravo pravnog adresata (hakku-l-'abdi)
- Djela u kojima su se sastala dva prava, ali je Allahovo pravo dominantno
- Djela u kojima su se sastala dva prava, ali je čovjekovo pravo dominantno
- Pravni adresat (mahkum alejhi)
- Pravna sposobnost (ehlije)
- a) Pravna sposobnost (ehlijetu-l-vudžub)
- b) Poslovna sposobnost (ehlijetu-l-eda')
- Fetusna faza
- Faza novorođenčeta, tj. najranija faza djetinjstva
- Faza maloljetničke intelektualne razboritosti (temjiz)
- Maloljetnik koji ima dozvolu za poslovanje
- Faza punoljetnosti i zrelosti
- Smetnje koje utiču na pravnu sposobnost ('avaridul-ehlije)
- Vrste smetnji koje utječu na pravnu sposobnost
- Prirodne smetnje
- Ludost
- Slaboumnost (matuhluk)
- Zaborav (nisjan)
- San i nesvijest (nevm ve gajbubeh)
- Bolest (mered)
- Smrt (mevt)

- Pravna sposobnost nakon smrti
- Stečene smetnje ('avarid muktesebe)
- Neznanje (džehl)
- Neznanje u islamskoj državi
- Neznanje u neislamskoj državi
- Pogreška (hata')
- Šala (hezl)
- 1 . Izjave
- 2. Doktrinarna pitanja
- 3. Šala koja proizvodi pravne posljedice
- Rasipništvo (sefeh)
- Predavanje imetka onome ko dostigne punoljetnost kao rasipnik
- Da li se pod umnom zrelosti (rušd) misli na njeno stvarno postojanje ili na njenu indiciju i pretpostavku?
- Opijenost (sukr)
- Opijenost na dozvoljen način
- Opijenost na zabranjen način
- Pravni status verbalnih postupaka onoga ko se opije na nedozvoljen način
- Pravni status praktičnih postupaka onoga ko se napije na nedozvoljen način
- Prisila (ikrah)
- Uvjeti koji moraju biti ispunjeni u slučaju prisile
- Vrste prisile
- Potpuna prisila (ikrahun muldži'un)
- Nepotpuna ili relativna prisila (ikrah gajru muldži')
- Da li prisila uništava pravnu sposobnost?
- Utjecaj prisile na postupke prisiljenog
- Verbalni postupci
- Prevladavajuće mišljenje
- Materijalno-praktični postupci i djela (eral)
- 1. Djela dozvoljena u nuždi
- 2. Djela koja su dozvoljena u nuždi kao olakšica
- 3. Djela koja su apsolutno zabranjena

- IZVORI ISLAMSKOG PRAVA
- Podjela šerijatskopравnih izvora
- Podjela šerijatskopравnih izvora s obzirom na njihovo uvažava ili neuvažavanje
- Podjela šerijatskopравnih izvora s obzirom na njihovu tradicionalnost i racionalnost
- Kur'an — ishodište svih pravnih dokaza
- Kur'an i sunnet temelji su svim ostalim dokazima, i to na dva načina•
- Kur'an i pravni legalitet sunneta
- Prioritetni redoslijed šerijatskih izvora
- PRIMARNI IZVORI ISLAMSKOG PRAVA
- 1. KUR'AN
- Karakteristike Kur'ana
- Pravni status šaz kiraeta
- Autoritativnost Kur'ana
- Kur'anske norme i propisi
- Kur'anske metode ustanovljavanja i objašnjenja pravnih normi propisa
- Metoda načelnog normiranja
- Metoda sumarnog normiranja, tj. donošenje propisa i normi na sumaran ili sažet način, što mora biti posebno pojašnjeno
- Detaljno normiranje
- Kur'anske metode objašnjavanja pravnih normi i propisa
- Kako kur'anski tekst ukazuje na pravne propise i norme
- 2. SUNNET
- Sunnet kao izvor islamskog prava
- Dokazi iz Kur'ana
- Konsenzus
- Racionalni dokaz
- Podjela sunneta na osnovu njegove biti i forme
- Verbalni (kavli) sunnet
- Praktični (fi'lij) sunnet
- Prešutni ili odobravajući (takriri) sunnet

- Podjela sunneta na osnovu lanca prenosilaca
- Mutevatir sunnet
- Mešhur sunnet
- Ahad sunnet
- Uvjeti za prihvatanje ahad sunneta
- Mursel hadis
- Uvjeti koje malikijski pravnici postavljaju za prihvatanje ahad sunneta
- Uvjeti koje hanefijski pravnici postavljaju za prihvatanje ahad sunneta
- Preovladavajuće mišljenje
- Način aludiranja sunneta na pravne norme i propise
- Vrste normi i propisa s kojima je sunnet došao
- Kontradiktornost između Poslanikove, a.s., prakse i govora
- 1. Kad govor prethodi djelu
- 2. Kad djelo prethodi govoru
- 3. Kada se ne zna šta čemu prethodi
- KONSENZUS (IDŽMA)
- Jezičko značenje
- Terminološko značenje
- Uvjeti konsenzusa
- Vrste konsenzusa
- Izričiti konsenzus
- Prešutni konsenzus
- Status ili autoritativnost konsenzusa
- Dokazi autoritativnosti konsenzusa
- Dokazi onih koji konsenzusu negiraju pravnu autoritativnost
- Autoritativnost prešutnog konsenzusa
- Odabrano mišljenje
- Kada mudžtehidi zauzmu dva stava o nekom pravnom pitanju
- Odabrano mišljenje
- Osnova ili temelj konsenzusa
- Vrste pravnih dokaza koji mogu biti osnova konsenzusu
- Kur'anska osnova konsenzusa

- Sunnetska osnova konsenzusa
- Da li je dozvoljeno da osnova konsenzusa budu analogija i opći interes?
- Da li je dozvoljeno da opći ili javni interes (masleha mursele) bude podloga konsenzusa?
- Da li je dozvoljeno derogiranje konsenzusa?
- Dileme o mogućnosti realizacije konsenzusa
- Dokazi onih koji dozvoljavaju realizaciju konsenzusa
- Osvrt na spomenuta mišljenja
- Važnost konsenzusa u današnje vrijeme i mogućnost njegove realizacije
- ANALOGIJA (KIJAS)
 - Značenje riječi kijas Lingvistički
 - Terminološki
 - Objašnjenje definicije
 - Osnovni elementi kijasa (erkanul-kijas)
 - Primjeri za analogiju
 - Uvjeti validnosti kijasa (šurutul-kijas)
 - Uvjeti za propis precedenta (hukmul-asl)
 - Uvjeti za nenormirani ili novonastali slučaj (fer'a)
 - Uvjeti za zakonski ili efektivni razlog ('illet)
 - Interes (hikme), korist (masleha)
 - Zakonski razlog ('illet)
 - Razlika između efektivnog razloga propisa ('illet) i mudrost ili svrhe propisa (hikme)
 - Razlika između efektivni razlog propisa ('illet) i njegova uzroka (sebeb)
 - Uvjeti za efektivni uzrok propisa ('illet)
 1. Da efektivni uzrok propisa bude uočljiv i jasan pojam
 2. Da efektivni razlog propisa bude konstantan i konzistentan pojam
 3. Da efektivni razlog propisa bude prikladan normi i da joj je saobrazan
 4. Da zakonski razlog propisa bude tranzitivan

- 5. Da zakonski razlog propisa ne bude pojam ili svojstvo koje je
- Zakonodavac anulirao
- Određivanje prikladnosti između efektivnog uzroka ('illet) i propisa
- 1. Djelotvorno svojstvo (munasib muessir)
- 2. Prikladno svojstvo (munasib mula'im)
- Kada je istovrsno svojstvo zakonski uzrok za istorodni propis
- Kada je istorodno svojstvo zakonski razlog za istovrsni propis
- Kada je istorodno svojstvo zakonski razlog za istorodni propis
- Kada je istovrsno svojstvo zakonski razlog za istovrsni propis
- 3. Slobodno i neodređeno svojstvo (munasib mursel)
- 4. Anulirano ili zanemareno svojstvo (munasib mulga)
- Načini identifikacije efektivnog razloga propisa (mesalikul-tilleti)
- Tekstualna identifikacija 'illeta
- Eksplicitno-kategorički način identifikacije 'illeta
- Eksplicitno-spekulativni način identifikacije 'illeta
- Implicitno-indikativni način identifikacije tilleta
- Konsenzus i identifikacija 'illeta
- Identifikacija 'illeta podrobnim ispitivanjem (sebr) i klasificiranjem (teksim)
- Identifikacija efektivnog uzroka, 'illeta, revidiranjem i korigovanjem (tenkihul-menat)
- Identifikacija zakonskog razloga, 'illeta, putem deriviranja
- (tahridžul-menat) i utvrđivanja (tahkikul-menat)
- Podjela i vrste analogije (kijas)
- Preča ili maksimalna analogija (kijas evla)
- Identična analogija (kijas musavi)
- Minimalna analogija (kijas edna)
- Segmenti primjene analogije u islamskom pravu
- 1. Fiksne šerijatske kazne i otkupi (hudud ve keffarat)
- 2. Obredoslovlje (ibadat)
- 3. Analogija u uzrocima, uvjetima i zaprekama
- POMOĆNI IZVORI ISLAMSKOG PRAVA
- ISTIHSAN

- Pojašnjenje prve konstatacije Pojašnjenje druge konstatacije
- Vrste istihsana
- Istihsan utemeljen na tekstu (istihsan binnas)
- Istihsan utemeljen na konsenzusu (istihsan bil-idžma')
- Istihsan utemeljen na običaju (istihsan bil-'urf)
- Istihsan utemeljen na principu nužnosti (istihsan bid-darure)
- Istihsan utemeljen na principu opće koristi (istihsan bil-masleh)
- Istihsan utemeljen na skrivenoj analogiji (istihsan bil-kijasilhafijji)
- Istihsan kao šerijatski izvor
- Dokazi onih koji prihvataju istihsan kao šerijatski dokaz
- Dokazi poricatelja istihsana
- Razlika između analogije i istihsana
- OPĆI ILI JAVNI INTERES (MASLEHA MURSELE)
- Definicija
- Vrste interesa u islamskom pravu
- Uvaženi interes (masleha mu'tebere)
- Neuvaženi interes (masleha mulga)
- Nedefinirani ili prešutni interes (mesalih mursele)
- Masleha mursele kao šerijatskopravni dokaz
- Dokazi onih koji negiraju autoritativnost općeg interesa (masle mursele)
- Dokazi onih koji priznaju autoritativnost općeg interesa
- Mišljenje kojem se daje prednost
- Uvjeti za autoritativnost općeg interesa
- PREVENTIVNA ZABRANA ILI PRAVNA PREVENCIJA
- Lingvističko značenje
- Terminološko značenje
- Pravni status institucije sedduz-zerai'
- Vrste pravne prevencije i njihov pravni status
- Pravni status
- Autoritativnost pravne prevencije
- Mišljenje kojem se daje prednost
- Autoritativnost ovog izvora potvrđuju Kur'an i sunnet
- Razlika između pravne prevencije i općeg interesa

- OBIČAJ ('URE)
- Vrste 'urfa
- Podjela običaja na osnovu njegova forme
- Verbalni (kavli) običaj
- Praktični ('ameli) običaj
- Podjela običaja na osnovu njegove raširenosti ili pretežnosti
- Opći ('am) običaj
- Lokalni (has) običaj
- Podjela običaja na osnovu njegove validnosti
- Pravnovaljani (šer'i) običaj
- Ništavni ili nevažeći (gajruš-šer'i) običaj
- Autoritativnost običaja u islamskom pravu
- Oprečnost običaja s općim tekstom i analogijom
- Propisi se mijenjaju s promjenom vremena i prilika
- MIŠLJENJE ASHABA (KAVLUS-SAHABIJJ)
- VJEROZAKONI NARODA PRIJE NAS (ŠER'UMENKABLEA)
- Vrste propisa koji su objavljeni narodima prije nas
- PRAVNA PRESUMPCIJA (ISTISHAB)
- Vrste istishaba
- Autoritativnost istishaba
- Zapažanja u vezi s istishabom?
- Pravila i načela koja se oslanjaju na istishab
- Umjesto zaključka
- Literatura
- Sadržaj